

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Силвия Трифонова Трифонова-Праматарова,

Университет за национално и световно стопанство (УНСС), София

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: д-р Тадеуш Олеяж

Тема: „Финансова ефективност на логистичното осигуряване на полската армия”

1. Общо описание на представените материали

Със Заповед № 27 от 02.03.2021 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ) доц. д-р Григорий Вазов съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „**Финансова ефективност на логистичното осигуряване на полската армия**” за придобиване на научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика.

Автор на дисертационния труд е д-р Тадеш Олеяж, преподавател на основен трудов договор в Техническият университет на Жешов (Rzeszów University of Technology), Полша във Факултета по мениджмънт (Faculty of Management), Катедра „Системи за управление и логистика” (Department of Management Systems and Logistics). Предадените от Центъра за научни изследвания и докторантско обучение във ВУЗФ материали включват всички необходими за процедурата документи, а именно: автобиография на английски език, копие на дипломата за придобитата образователно-квалификационна степен „доктор”, дисертационен труд на руски език, автореферат на български и на руски език, резюмета на публикациите по темата на дисертацията на български и на руски език, справка за изпълнение на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, справка на научните и научно-приложните приноси.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Тадеуш Олеяж е роден на 20 февруари 1966 г. в Небешчани.

Той е дипломиран икономист от Университета за офицери на интендантски услуги (University of Officers of Quartermaster Services) през 1990 г. (образователно-квалификационна степен „бакалавър”). Магистърска степен по икономика той получава през 1993 г. във Варшавското училище по икономика (Warsaw School of Economics), Катедра „Кооперации и икономика”, специалност „Икономика и организация на търговията със стоки и услуги”. През

2013 г. той защитава докторска дисертация в Университета в Жешов (University of Rzeszów), Полша, във Факултета по социология и история (Faculty of Sociology and History). Темата на докторската му дисертация е „Преглед на логистиката на сухопътните войски в периода 1944 - 1988 г. по примера на девета дивизия”.

От 2014 г. д-р Тадеуш Олеяж е преподавател на основен трудов договор в Техническия университет в Жешов (Rzeszów University of Technology), Полша, във Факултета по мениджмънт (Faculty of Management), Катедра „Системи за управление и логистика” (Department of Management Systems and Logistics). От 2016 г. до момента той е Заместник-декан по развитието на Факултета по мениджмънт в университета. Той е титуляр на учебни дисциплини в сферата на логистиката, стратегическото управление, финансите. В периода 2010-2014 г. той е на договор за определена работа в Техническия университет в Жешов, Факултета по мениджмънта, Департамента по системи за управление и логистика.

Също така в периода 2010-2014 г. той се занимава с военни длъжности, които са свързани с военната логистика в Полша: Инспектор по обучение по отбрана и управление на кризи, координатор по сигурността на Агенцията за сигурност, началник на отдел за военната логистика и други. Той участва в международни мисии за поддържане на мира, а именно: 1/ IRAK Стабилизационна мисия – в периода юни 2005 г. – февруари 2006 г. като началник на логистиката на бригадата; 2/ KFOR Косово – в периода юни 2000 г. – август 2001 г. като началник на секция за логистика; 3/ UNDOF Сирия/Израел – в периода март 1996 г. – март 1997 г. като офицер по логистиката.

Д-р Тадеуш Олеяж е отличен с множество престижни награди: Бронзов кръст за заслуги, Звездата на Ирак, Златен медал на въоръжените сили в служба на Родината, Златен медал за заслуги за национална отбрана, Медал в служба на мира за мисията на ООН за разпределение на войските в Голанските възвишения в Близкия изток (медал UNDOF в услуга на мира), Медал в служба на мира и свободата за мисията на НАТО за поддържане на мира в Косово (медал KFOR в служба на мира и свободата), Медал на Многонационалния дивизионен център-Южен Ирак.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на избраната тема на дисертационното изследване е безспорна. Както авторът отбелязва след присъединяването на Полша към НАТО полските въоръжени сили са в процес на реструктуриране, свързан с техническа модернизация и реорганизация на материално-техническото осигуряване на военните контингенти, участващи в операции, провеждани извън Полша. Въвеждат се нови системи за командване, въоръжение и техника, използвани в съюзническите страни.

Д-р Тадеуш Олеяж е доказал, че тази тема е актуална за Полша във връзка с необходимостта от оптимизиране на разходите за финансиране на полската армия. В същото

време тази тема е актуална за всички страни, които са участници в мироопазващите мисии на обединените съюзнически армии на НАТО. Предишните проучвания относно логистичната подкрепа на войските са частични и не отразяват мащаба на проблема. В тях не присъстват проучвания относно ефективността на логистичното осигуряване на войските като цяло.

Авторът си е поставил като основна цел на дисертационния труд да направи анализ на финансовата ефективност и да оцени възможностите на логистичните служби на въоръжените сили за логистично осигуряване на войските. Тази цел е декомпозирана в пет подцели. За постигане на целта и подцелите, формулирани в дисертационния труд, авторът е проверил и потвърдил две научни хипотези.

4. Познаване на проблема

Авторът несъмнено е много добре започнат с проблема на научното изследване имайки предвид неговия богат професионален опит в сферата на логистиката на въоръжените структури на полската армия, изпълняващи мироопазващи мисии в чужбина. Той лично участва като офицер от високо ниво на полската армия в миротворчески мисии, и носи пряка отговорност за логистиката на миротворческия контингент. Той има и сериозен академичен и изследователски опит като преподавател в катедра „Системи за управление и логистика” на Техническия университет в Жешов (Полша).

5. Методика на изследването

В дисертационния труд са използвани разнообразни научноизследователски методи – теоретико-методологичен анализ, системен подход, функционален и структурен подход, дескриптивен анализ, емпиричен анализ, метод на наблюдение, метод на анализ и синтез, математически модели.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

В структурно отношение дисертационният труд се състои от следните части: въведение, пет глави, заключение, библиография, списък на фигури, списък на таблици. Дисертационният труд е придружен с автореферат, който кратко излага авторските тези и резултати от изследването. Дисертационният труд е написан на руски език, а авторефератът е на български и на руски език. Общият обем на дисертацията е 256 страници.

Библиографията включва многобройни литературни източници, които обаче не са номерирани. Те са обособени в разделите научна литература, документи, законодателство, интернет ресурси.

Първа глава на труда е посветена на историческото развитие на военната логистика от древността до наши дни, предпоставките за развитието ѝ и значението на военната логистика.

Втора глава е посветена на модела на логистичната система на въоръжените сили. Тук е направен анализ на процеса на управление на военната логистика, в т.ч. на принципите на

планиране на материалните потребности, процесите на нормиране на материалните нужди на армията, организацията и функционирането на логистиката на въоръжените сили, финансовите и икономическите аспекти на военната дейност в миротворчески мисии.

Трета глава е посветена на оценката на логистичната система на въоръжените сили в Полша. Разгледани са процесите на формиране и развитие на регионалните логистични бази на полската армия, тяхното структурно състояние, принципите за реализация на финансова обезпеченост, създаването на военноикономически подразделения, финансово-логистичната система преди въвеждането на военноикономическите подразделения и организационната структура на военноикономическите подразделения. От особен интерес е направеният анализ на финансово и материалното планиране и бюджетното финансиране на военноикономическите подразделения, в т.ч. план за бюджетни приходи, план за заетост, отговорност на служителите в сферата на планирането и бюджетна група на военноикономическите подразделения.

Четвърта глава е посветена на анализа на логистиката на въоръжените структури на полската армия, изпълняващи мироопазващи мисии в чужбина. Тук е представена правната основа на мироопазващите мисии под егидата на ООН и НАТО и правното основание за участието на войници и части от въоръжените сили на Полша в мироопазващи мисии. Разгледани са условията за логистично осигуряване на мироопазваща мисия и логистичната верига на полските военни контингенти. Тук ясно проличава богатия практически опит на кандидата от участията му в международни мисии за поддържане на мира: IRAK Стабилизационна мисия; KFOR Косово; UNDOF Сирия/Израел.

Пета глава на труда е посветена на анализа на потребностите и възможностите на логистичната подкрепа на военния контингент, участващ в мироопазващи мисии. Тук са изследвани изискванията към логистичната система и нейните възможности за логистично осигуряване, изпълнението на процеса на управление на логистиката, събирането и доставката на оборудването и техническото и медицинското осигуряване на контингента, изпълняващ задачите на миротворческата мисия, логистичната поддръжка на военните структурни звена на логистичната служба. От особен интерес е направеният анализ на финансирането на разходите на полския военен контингент, изпълняващ задачи на миротворческата мисия в чужбина.

В заключението са представени основните изводи от изследването. Като цяло може да се обобщи, че авторът е успял да постигне заложената цел и подцели на дисертационния труд, и да потвърди формулираните хипотези на изследването. За това допринася богатият личен опит на автора и личното му участие като офицер от високо ниво на полската армия в миротворчески мисии, чиято пряка отговорност е логистиката на миротворческия контингент.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на автора са посочени в представена Справка на приносите. Дисертационният труд на д-р Тадеуш Олеж е опит за цялостно разглеждане на проблема, потребностите и възможностите на системата за логистично осигуряване на полската армия, както и разходите, свързани с адаптирането на тази система за изпълнение на задачите, произтичащи от задълженията, поети от Република Полша към партньорите ѝ от НАТО след присъединяването ѝ към алианса през 1999 г.

Приносите са обособени в две групи – научни приноси с теоретичен характер и научно-приложни приноси с практико-приложен характер. Авторът е представил 10 основни изводи от направеното научно изследване в автореферата. Всички изводи са научно обосновани в труда.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Кандидатът е представил 15 научни публикации по темата на дисертационния труд. Те са както самостоятелни, така и в съавторство, и са тясно свързани с проблематиката на труда. По-конкретно, това са 3 самостоятелни монографии, 8 глави в колективни монографии, 3 редакции на монографии и 34 научни статии. Тези публикации са посочени в Справката на научни публикации по темата на дисертацията, където са представени и резюмета на публикациите на български език.

За сравнение, в раздел 8 на автореферата – „Научни публикации”, са представени 48 публикации. В Справката за изпълнение на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му също са представени 48 публикации.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От представената Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за присъждане на научната степен „доктор на науките”, която кандидатът е приложил, е видно, че е налице преизпълнение на тези изисквания.

Общият брой на научните публикации е 48, в т.ч.: 3 публикувани самостоятелни монографии; 13 статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 24 студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове; 8 публикувани глави в колективни монографии. Доста научни публикации са индексирани в световноизвестни бази данни, в т.ч.: 6 публикации в SCOPUS и 9 публикации в Web of Science, две от които са индексирани и в двете световни бази данни. Всички публикации на автора са пряко свързани с проблематиката на дисертационното изследване.

По отношение на цитиранията, в представената Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за присъждане на научната степен „доктор на науките”, са посочени: 13 цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в SCOPUS и 30 цитирания в Google Scholar. Публикациите и цитиранията на научната продукция на кандидата показват, че

изследванията му са получили достатъчна степен на популяризиране сред академичната и професионалната общност.

10. Лично участие на кандидата за “доктор на науките“

Налице са всички доказателства, че дисертационният труд е дело на самия кандидат, резултат от неговите проучвания по проблематика, която е тясно свързана с професионалния му опит и преподавателската му работа.

11. Автореферат

Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертационния труд. Авторефератът е изготвен на български и на руски език, а дисертационният труд – на руски език. В автореферата не е представено заключение на труда, а в раздела за научните приноси са посочени резултатите от изследването, обобщени в 10 основни изводи.

12. Критични забележки и препоръки

Предметът и обектът на изследване в дисертационния труд би трябвало да се формулират по-ясно и точно. Според мен обект на изследването е логистичното осигуряване на полската армия, а предмет на изследването е финансовата ефективност на логистичното осигуряване на полската армия. Авторът ги посочва по-описателно, а именно, че обект на изследването са органите за логистика, както и силите и ресурсите, с които разполагат въоръжените сили на Полша за логистично осигуряване, а предмет на изследване са теоретичните и практическите аспекти на финансовата ефективност на функционирането на логистичното осигуряване на полската армия в страната и в чужбина.

Основната цел на дисертационния труд е посочена на две места по различен начин. В труда на стр. 22 и в автореферата на стр. 5 пише, че целта на работата е анализ на финансовата ефективност и оценка на възможностите на логистичните служби на Въоръжените Сили за логистично осигуряване на войските. В автореферата на стр. 34 пише, че основната цел на дисертационната работа е да представи организацията и функционирането на логистичното осигуряване на Въоръжените сили на Полша в местата за постоянна дислокация, както и подразделения, изпълняващи задачи в нови условия, т.е. по време на оперативни или учебни дейности в чужбина. Считам, че посоченото на стр. 34 в автореферата е по-коректно, а на двете места дефинираната цел е трябвало да бъде уеднаквена.

Въведението на дисертационния труд е прекалено дълго, като на практика започва с обстоен преглед на литературата по проблема. В рамките на близо 20 стр. е направен обзор на основните литературни източници – полски и чуждестранни, по проблематиката на военната логистика. Едва след това са посочени целта, предмета и обекта на изследване, хипотезите, използваната методология и т.н. По-подходящо би било направеният преглед на литературата да бъде обособен в отделна част в първа глава на труда.

Дисертационният труд би спечелил от един по-задълбочен и критичен авторов анализ на финансовите аспекти на логистичното осигуряване на полската армия при изпълнението на мироопазващи операции. По-широко внимание би следвало да се обърне на проблемите, които съществуват в системата на финансова и икономическа информация при управлението на логистичните процеси за подпомагане на въоръжените сили, доколкото в т. 2.8 на труда по-скоро се описва каква би трябвало да е тази система, а няма критичен анализ на проблемите в нея. От гледна точка на финансовата наука по-голям интерес именно би заслужавал критичният анализ на финансовото управление на разходите на полския военен контингент. На места също е необходима по-пълна аргументация на представените автори тези.

Могат да се отправят и бележки от техническо естество към труда – липса на номерирани литературни източници в библиографията, неправилна номерация на фигурите в списъка им, използвани съкращения в текста, които не присъстват в списъка на съкращенията, и др. В автореферата не е представено заключението на труда, а в раздела за научните приноси са посочени резултатите и основните изводи от изследването, което не е правилно. И накрая, недостатъчно добрият превод на автореферата на български език налага текстът в автореферата непрекъснато да се сверява с текста на дисертационния труд на руски език.

13. Лични впечатления

Не познавам кандидата и нямам никакви лични впечатления за него.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на тема „**Финансова ефективност на логистичното осигуряване на полската армия**”, разработен от д-р Тадеуш Олежж представлява интересно и обстойно научно изследване на потребностите и възможностите на системата за логистично осигуряване на полската армия, както и за оптимизиране на разходите за финансиране на полската армия. Този проблем е особено важен в процеса на изпълнение на задачите, произтичащи от задълженията, поети от Република Полша към партньорите ѝ от НАТО след присъединяването ѝ към алианса през 1999 г. Дисертационният труд показва, че д-р Тадеуш Олежж притежава задълбочени знания и умения по професионално направление 3.8. Икономика, и демонстрира качества и умения за провеждане на самостоятелни научни изследвания. Представените материали съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, и на Правилника за приемане и обучение на докторанти във ВУЗФ.

Въз основа на това давам своята **положителна оценка** за проведеното научно изследване, представено от рецензирания по-горе дисертационен труд и автореферат, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“** на д-р Тадеуш

Олежж в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика.

08.04.2021 г.

София

Рецензент: .....

(проф. д-р Силвия Трифонова-Праматарова)